7559

శ్రీ శృంగార కుసుమమంజరి

(ఆంధ్రీకరణము)

శ్రీ

లక్ష్మీశృంగార కుసుమ మంజరి

ఇది

శ్రీమత్పరమహంస పరిపూర్ణానందనాథుని

సంస్కృతకృతినుండి

సింహపురి (నెల్లూరు) వాస్తవ్యులు

బ్రహ్మశ్రీ దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశర్మగారిచేఁ

తెనిఁగింపఁబడినది.

చెన్నపట్టణము

1916.

 [వెల, 0-4-0.

Printed at the Sadananda Nilaya **Press,** Choolai, Madras—1916.

"శ్రీ గురుచరణ స్ఫురణమ్
సంసృతి తపఖిన్న చంద్రమః కిరణమ్
మదుప ర్యవిరళ కరుణాం
విస్మృత నిజరూప దర్పణాం కలయే"

విజ్ఞాపనము

పదియాఱేండ్లకు మున్ను దీనిఁ దొడఁగింపం బూని యల్పాల్ప మ
య్యపుడే వ్రాసితి; నంత జ్యోతిషమునం దావేశ్య వేదాంతమం
దుదిత ప్రజ్ఞుఁడనై ప్రబంధ రచనోద్యోగంబుఁ జాలించితిన్;
దుదినందించితి నెట్లొ నేఁటికిది మిత్రుల్ చాలఁ బ్రేరింపఁగాన్. 1

మ॥ పదియాఱేఁడులు—నూఱు పద్యములు! భవ్యం బౌనుధారకై సం
పద; యిట్లుండవలెన్ గవిత్వమని సద్వంబోకుఁడీ మీర; లె
య్యదియైనన్ బనియల్పమో ఘనమొ భాగ్యాయత్తమౌ సిద్ధి; య
య్యది మంచిమ్మగువాని కెట్లగు నడిన్ బ్రారంభ సాకల్యముల్?. 2

మ॥ అవధానాంత పరిశ్రమం బోడవె బాల్యంబందు; సంజీవని
ప్రవివాదమ్ముల లక్షణజ్ఞతయు నాఁడంగల్గె; వేవేలు ప
ద్యవితానమ్ములు చెప్పితిన్ హితులకై; యట్లయ్యు భాగ్యోదయం
బవురా! యిర్వదియేఁడు లీలఘుకృతిన్ హాళిన్ దెవింగింపఁగాన్. 3

చ॥ గతిజల సేతుబంధన మిఁకన్ బహుళన్ బనియేమి వాని? స్థ
గతి తెఱఁగిట్టి దయ్యె మును; కాఁగలకాల మిఁ కెట్టు లుండునో?
స్మృతియు మనీషయున్ దఱుగుచుండె; నభీష్ట గుణ ప్రబంధని
ర్మితి, కొనసాగునో? మఱుసగించియయౌనో? యెవండెఱుంగడున్. 4

ఉ॥ కాన, భవిష్యదర్థ విముఖమ్మగు చిత్తముతోడ, నేఁటికే
నేనొనరింపఁగల్గిన దిదేపదివేలని యీ ప్రబంధమున్
బూని మదిష్టదేవునకుఁ బూర్ణునకిచ్చెద స్వేష్ట సంగ్రహీ
తాన్నత గోపవేషునకు నక్షయకీర్తికి విష్ణుమూర్తికిన్.

చ॥ అడుగుటకన్నమున్న ప్రణయంబొనరన్ గృతియెల్లఁ జూచి యొ
ప్పెడుమతి ముద్రణార్థమిడఁ బ్రేరితుఁడయ్యె గుణానురాగమే
ర్పడఁగ సభిజ్ఞుఁ డెవ్వఁడు దిరమ్ముగ లంకలపల్లి వంశ్యునిన్
గడు వినుతింతు నీకృతిముఖమ్మున వేంకట సుబ్బయార్యునిన్.

చ॥ ఘనులకునైన నొక్కయెడఁగల్గుఁ బ్రమాదమటన్న నాత్మలోం
గున నవిమర్శశీలునకుఁ గొంకక కల్గుట చెప్పనేటికిన్
సునియతి సౌహృదమ్మునన చూచెదరంచు భవత్కరమ్ములం
దునిచినవాఁడ నీకృతి; బుధోత్తములార! కృపన్ గ్రహింపరే!.

నెల్లూరు
15–2–16

సుధీవిధేయుఁడు.
దుర్భా సుబ్రహ్మణ్యశ

వి జ్ఞా ప నా కు సు మ మ్

సుధాసింధో రంతర్వ్యటవిటపినః పల్లవపుటే
జగత్క్రీడాయాసా ఽసమనసమీశం సుశయితం
దృగంతే చుంబంతీం రహసి సుఖయంతీం స్వలలితైః
హృదే సంవిన్నిద్రాం భవహ్యాతి వినిద్రాం భగవతీం. 1

శ్లో॥ త్రిధాభిన్నాపూర్వాం తదనుశతశాఖా బహుధా
జగత్యాం క్రీడార్థం జనని! తవమూర్తిః పరిణతా
తథాప్యేకం తత్త్వం భవదరుణ పాదానుసరణైః
విదుః పూతా స్త్వన్యే చకిత హృదయా స్తర్కితభిదాః. 2

శ్లో॥ పితాసౌ మాతా మే తనయ ఇతి బంధుస్సహభవః
ప్రియేయం శత్రుస్తే సుహృదితి మనోమాత్రకలనైః
స్వసంచత్పాంచాలీ నటనసదృశైః విస్మితదృశః
పశూన్ జంతూన్ కృత్వా భవకృతిహి బధ్నాసి విపథే. 3

శ్లో॥ క్రియాః కుర్వంత్యేకే భగవతి! సుఖార్థం యతధియః
తథా ధ్యాయంత్యేకే పరమపురుషోత్సంగనిలయే
ఉదాసీనాశ్చాన్యే శ్రుతిచరమ తాత్పర్యకుశలాః
శ్రయంతి త్వద్రూపం పర మనుపమం మంగళమితి. 4

విజ్ఞాపనాకుసుమము

ప్రకృతి పరిస్పందితనటారంగ పటాశపుటమ్మునన్ జగ
త్తనారచనాదిచే నలసి కన్మూఁబరున్నవిభున్ విలోచనాం
తముల స్పృశించుచున్ స్వలలితమ్ముల నెన్వతె ప్రీతుఁజేయు న
య్యనులిన యోగనిద్ర, భవహారవినిద్ర, సమాశ్రయించెదన్.

మ॥ త్రివిధంబై, శతరూపమై, వివిధమై, క్రీడార్థ మూర్త్యస్థలిన్
భవదీయాకృతి పెక్కుచందముల సేవ్యంబయ్యె; నట్లైన నిన్
సువివేకుల్ పరికింత్రు తత్త్వ మొకఁడంచున్ దత్ప్రసాదాఢ్యులై;
యవివేకుల్ చకితాత్ములై చెడుదు రియ్యర్థంబు శంకించుచున్.

మ॥ పితృమాత్రాత్మజ బంధు సోదర సుహృ ద్ద్వేష్యాదిభానమ్ము లు
ద్ధతసంకల్ప సముద్భవమ్ములును మృత్పాంచాలికానర్తన
ప్రతిమానమ్ములటం చెఱుంగక పశుప్రాయాత్మమై యున్న లో
కతతిన్ సంసృతి పాశబద్ధమునుగాఁ గావింతు సర్వేశ్వరీ!.

మ॥ భ్రమచేఁ బత్తిదభీష్టముల్ పడయఁ గర్మధ్యాన నైష్కర్మ్య స్వా
త్తములన్ గొందఱు సంశ్రయింతురయినన్ దత్త్వైక తాత్పర్య వి
త్తములత్యుత్తమ మంగళమ్మని సముద్యత్తావకీనాకృతి
క్షమములై మింత్రుసుమీ; పురాణపురుషోత్సంగాగ్ర సంవాసినీ!.

శ్లో॥ విధాతా నిర్మాతా జనని! తవసాహాయ్య కలనాత్
విధుర్వా సంధాతా సకలజనతాం క్షేమమసకృత్
కపర్దీసంహర్తా భవతిహి భవత్యాశ్చరితతో
నజానే జంతూనాం పరమగతిమేవం సుంగళిపదం.

శ్లో॥ హ్యాదిస్మారం స్మారం మానసిజ కలాకాంతికలితాం
భజేత్త్వాం యో హరస్త్వనజఘనభాగాస్య ఘటితాం
అనంగస్తం ప్రష్టుం హరమివ సశంకస్సువదనాః
స్మరార్తానాంత్వస్య ప్రసవముఖయంత్యాశు తరుణాః.

శ్లో॥ కవేవిత్తం, వక్త్రే సరసకవితా, సాధునవనా
గృహే సాధ్వీ, భక్తిస్త్వయిహ్యాది, గుణిస్తత్త్వోపశలః
సభాసద్భిస్సంగో బహుజనికృతాయాశ్చరణయోః
పరీచర్యాయాస్తే ఫలమితిహి మన్యే సుకృతినాం.

శ్లో॥ శివాకారా నీలోత్పల సదృశదేహా ప్రథమతః
సురార్తాభీతాంస్త్రాతుం హరమసి మోహాంగనయసి
సుధాధారాపర్వం పరిహరసి భాషాకృతిధరా
సువర్ణాభాదీనావపసి శిశిరాపాంగనికరైః.

శ్లో॥ త్రిలోక్యామేతస్యా మవతివిపదో విశ్వజననీ
స్వభక్తానిత్యేతద్వదతి నిగమానాం సముదయః
అతస్త్వత్కారుణ్యామృత ఘనరసే చాతకితధీః
కదావా నైర్ఘృణ్యాశనిభయమిదం నాస్మరమహం.

శ్లో॥ త్వదాలంబం మత్వాహృది సకలకల్యాణనిలయాం
మయాగర్వేణాహం కథ మరినికారాస్పదమితి
ముహుర్నీచైః దృష్టేపరిభవతి దుష్టేరిపుగణే
ప్యుదాసీనాత్వంచే దహమివకదర్థః కథయకః.

విజ్ఞాపనాకుసుమము

ఉ॥ సరసిజగర్భ, శార్ఙ్గధర, చంద్రకలాధరులెల్ల, జగత్త్రయా
ధారవినాశముల్ సలుపు పాండితికిన్ గతమైనయట్టి నీ
చరణయుగమ్ముగాక జనసంతతి కన్యముగల్గునే? సుభో
త్కటవిపనిప్రపర్ణకము, గావున నిన్ వినుతింతు భార్గవీ!.

చ॥ స్తనజఘనాన్యభాగ నరసంపద గామకలాకృతిన్ దన.
ర్చిన నిను నార్తి నెవ్వడు భజించు; స్మరుండుతనిన్ నిటాలలో
చనునిబలెన్ ననుంగొన నశింపడెవ్వడ్ విపక్షులెంతు లా
తని శరణమ్ముగోరి ప్రపన్నుల నార్పగ రమ్మ! భార్గవీ!.

చ॥ కరము నవిత్త, మాన్యమున గప్రకవిత్వము, గేము నిన్ గుణో
త్తరమగు నుత్తమాంగిన, యెడన్ నిను జేరుకొనంచలంపు; నా
గరపతినత్తిమ్ము; తత్త్వనిరతుండు గురుండు; ఘటిల్లు నెల్ల భా
స్వర బహుజన్మసాధిత ప్రసన్నచరిత్రార్చనకున్ ఫలాకృతుల్.

మ॥ నరసీలోత్పలదేహవై సుదతి బ్రోవందొల్త ముక్కంటికిన్
స్మరవేగమ్ము ఘటించి తాపయిని భాషామూర్తి నాచున్ సుధా
స్ఫురణంబున్ గడుకొత్తజాలితివి; యిచ్చో నేడు స్వర్ణాకృతై
నరునన్ జల్లనిచూడ్కి నాశ్రితులపై సర్షించె దిష్టార్థముల్.

మ॥ శ్రితులం బ్రోచు నతల్ దొలంచి త్రిజగత్ శ్రీమాతయంచున్ ప్రయో
గతముల్ చాటు, భవత్కృపాఘనరసేచ్ఛా చాతకత్ బుద్ధినై
స్తుతి సేవించితిగాని యెన్నడును చింతింపన్ గతోరాని
ప్రతిమంబైన త్వదీయ నిష్కరుణభావంబేను, సర్వేశ్వరీ!.

మ॥ అలఘు ప్రాభవహేతు భూతనగునీ యాలంబమున్ నమ్మి యి
త్రులు పాపవలంతి నోదునని యెంగున్ వారిపై దోయము నా
వలవన్ నీవు కృపాప్రపూర్తి యిడవేన్ వ్యర్థుండనై పోనె దా
యాలలో? సేవను నిట్లొనర్పగదు నన్మా! భక్తచింతామణీ!

శ్లో॥ నిధిస్త్వం రత్నానాం మహితతనయా సాగరపతేః
వదాన్యానాంమాన్యా త్రిభువనవిభో ర్భాగ్యమహిషీ
సవాసా శ్రీవాసే త్వమితిచ సత్యస్తోస్తిజపథః
మహామాయాభావో భగవతి! తవాయం నవిదితః.

శ్లో॥ త్వదక్షిప్రక్షేపః క్షణమపిచ యస్మిన్ క్షితితలే
తవక్షిప్రత్యక్షాచ్చ్యుత పదసమాసాదనపరం
న జానీతే కించి న్నిజరిపుగణం సన్నముదా
సుహృత్స్వర్గే బంధో విస్మృజతి సమీహా మహాదహాః

ఇతి విజ్ఞాపనాకుసుమమ్.

మ॥ జనకుం డద్భుతరత్నధాముఁడనియున్, స్థానంబు శ్రీమందిరం
బనియున్ భర్తజగత్ప్రభుండనియు, నిన్నర్థించినన్ గోర్కులో
య్యనఁ జేకూరునటంచు నెంచితిని; మాయాZ భావయుష్మత్ప్రస
క్తిన మొక్కింత యెఱుంగనైతిని; మహారాజ్ఞీశిరోరత్నమా!. 1

చ॥ ధరణి, భవత్కటాక్షలవ దర్శనమెవ్వనికిన్ క్షణార్ధమేన్
దొరకు నతం డరాతిచయ దుర్భరగర్వ భరాపనోదియై
హరిపఁ బద్ధస్పృష్టియగు చాత్మ రమా ప్రమదమ్మునన్ బథాం
తరము గనుంగొనందు; విహితత్వము బాంధవమున్ సటల్కనున్. 1

ఇది, విజ్ఞాపనాకుసుమము.

ధ్యాన కుసుమమ్

కృశామధ్యే, పృథ్వీజఘనభువి, పీనాకుచతటే
నితంబే యా గుర్వీ, చకితచకితా చక్షుషి చ యా
ప్రసన్నాస్యే, వాచిప్రకటిత మనోజ్ఞామృతరసా
లసాయానే సా విర్భవతు మమఖేదం శమయితుమ్.

శ్లో॥ ధయంతీ దారిద్ర్యాభిధ విబుధఘర్మ శ్రమమథో
నయంత్యంహః పాంసుం సపది మదయంతీభ్య మధుపాన్
దిశంతీసంభద్రం మధురనినదంతీ మణినిధేః
సుధావీచీః కాచి త్కనకరుచి రావిర్భవతు నః.

శ్లో॥ వర స్మేరాపాంగ ప్రసవమిత వాత్సల్యసుధయా
ప్రపంచం సించంతీ కరకలిత పీయూషకలశీ
విపస్వద్రక్షీ ప్రగ్ధృత కనకడోలాయిత సరో
రుహారోహా యోషిత్ప్రశమయతు దైన్యం మనసః.

శ్లో॥ మహాహర్మ్యే మేరౌ సురభిళ మరు త్పుష్పశయనే
సుధాబిందు స్యంద ద్వ్యంబవమణి చతుష్కాంతరగృహే
మృదూత్సంగాసీనా ముదితయతి యా వైణికరవైః
ప్రియం వంశీలోలం దిశతుకుశలం సా పరతనూః

శ్లో॥ పటీరద్రుం కంచిద్వలయితవతీం వ్యాళయువతీం
శ్వసంతీం విశ్లేషానల మసహమానామివముహుః
శనైర్యానే నాంత ర్గళితఘనమార్గాదుపగతాం
సుధాంభోధిం పత్యాసహ విహరమాణామపినుమః

ధ్యాన కుసుమము

నెలవౌ నరన్ నితంబ జఘనస్తన యానములన్, విలోచనో
త్పల, నవలగ్న వక్త్రముల, గుర్వియుఁ బృథ్వియుఁ బీనయున్ గర
మ్మలసయు భీతయున్ విరచితామృతయున్ గృశయున్ బ్రసన్నయై
యలరు లతాంగి తాపముల నార్పనిటన్ బొడసూపుఁ గావుతన్!. 1

శా॥ శ్రీమద్భృంగము లుల్లసిల్లఁగ, విపశ్చిద్దైన్య ఘుర్మక్రమల్
నామంబేప, నఘౌఘ పాంసుపటలీ నాశమ్ముగావింపుచున్
నామస్వానముతో సువర్ణరుచితో భాసిల్లు రత్నాకరో
త్థామేయామృతనిచి యొందు, శుభదంబై ప్రేమ్రోలఁ జూపట్టుతన్. 2

చ వరవికసత్కటాక్ష నిరతప్రపదీప్య దయామృతైక వి
స్ఫురణఁ బ్రపంచమున్ మడపుచున్ గలితామృత కుంభహస్తయై
హరికరమాల్యసంభరిత హారిసరోజ సువర్ణహోలికా
నిరతి నెసంగు దేవతరుణిన్ సిలుగుల్ దొలగింపఁ గొల్చెదన్. 3

చ॥ సురగిరి పార్శ్వసీను; సుధజొబ్బిలు చందురురాతి గిములో
సురభిళ దివ్యపుష్ప పరిశోభిత శయ్య, మృదూరువాసయై
నసుమరి నీ వినోదియగు ప్రాణవిభున్ స్వపింపంచి కాస్వర
స్ఫురణను ప్రీతుఁ జేయు సురసుందరి మాను శుభమ్ములీవుతన్. 4

ఉ॥ గంపపుఁ జెట్టు చుట్టికొని గాఢవియోగ శిఖిప్రసక్తినాన్
సాంద్రత నూర్చుచున్ గమలమృత్క పరిస్ఫుర దంతరధ్వమున్
సంపగతిన్ గ్రమించి మునిమారి సుధాబ్ధి సకాంతయై సుకాం
తం బులకించు చక్రితరుణీమణికిన్ గరముల్ మొగిడ్చెదన్. 5

శ్లో॥ నభో భ్రాజన్మధ్యాం సుతలపదపద్మాం శుచిముఖీం
సుధారోచిర్భాస్వత్ప్రస్ఫుతనయనాం సుశ్రుతిదిశాం
హరిప్రాణేశానీ మమల సుమనోధామశిరసం
విరాజద్దివ్యాంగీం గిరి కుచధరాం కామపి నుమః.

శ్లో॥ గురుంశైలాత్తూలం గిరి మపిచ తూలాల్లఘుతరం
తృణం మేరుం మేరుం తృణమిపసమర్థారచయితుం
నిధిః కల్యాణానాం నిరవధిచిదానందలహరీ
హరేరంతర్వాహిన్యవతరతు తాపం శమయితుం.

శ్లో॥ ధ్యాయామికాంచి దమ్పతాంశు సహోదరాస్యాం
శ్రీదేవతాం శ్రితమనోరథ పారిజాతాం
ఫుల్లారుణాం బుజహ సన్నిభపాదపల్ల
వారుణ్య పూరశమితాశ్రితి హృత్తమస్కాం

శ్లో॥ ధ్యాయామి కంజశరకారణ కల్పవల్లీం
కంజాతకోరక సమన్విత కంజపాణిం
కంజాననాం కనకకంజ గృహాంతరస్థాం
కంజేక్షణాం ధవళకంజదృగుత్పలాక్షీం.

శ్లో॥ కాశ్మీరపత్రరచనాంకిత గండపాళిం
కస్తూరికాంచదళికాం కుటిలాలకాళిం
శ్రీకేతకీ కుసుమహాసి దరస్మితాస్యాం
నాళీకజన్మజననీం నతిభిశ్శ్రితోస్మి.

శ్లో॥ ధ్యాయామిభూరిభుజమంజరికా విరాజ
ద్దోర్వల్లరీం గతిరణన్మణి నూపురాంఘ్రిం
నాసాంచలోచ్చలిత మౌక్తికరత్నకాంతి
న్యక్కారిమందహాస నిమ్నకపోలభాగాం.

ధ్యానకుసుమము

చ॥ గిరికుచమండలిన్, శుచిముఖిన్, సుశోభనసోత్తమాంగ, సం
డరగగనావలగ్న; నవ్యతచ్ఛవిభాస్వపసూన నేత్రపు
ష్కర; సుతలాంఘ్రి; సుశ్రుతి దిశన్, హరిజీవితనాయికన్, విబు
ధ్ధరణాచరన్, విరాజదమలాంగి నొకర్తు దలంతు నాత్మలోన్.

మ॥ తృణమున్ మేరువు మేరువున్ దృణము నద్రిం దూదిగా దూదిలో
నణువయ్యద్రిం జేయు నేర్పనసి జ్ఞానానందపూర్ణస్వరూ
పిణియున్ భద్రచయాబ్జనాలయునునౌ పీతాంబరాంతస్థరం
గిణి చూపట్టుతనింపు మానకమనః ఖేదంబుఁ బోఁద్రోచుచున్.

మ॥ అమృతాభీషు సహోదరాననయుఁ, బ్రేష్యత్రాతత్పటూర్వరణ
క్రమకల్పాగమవల్లియున్, వికసనారంభారుణాంభోరుహ
భ్రమకృన్మోహన పాదపల్లవయుగే ప్రద్యోతపూర్ణైకసం
శమితస్వాశ్రితపాత్తమస్కయగుయోగ్యన్ గొల్తు శ్రీదేవతన్.

వసంతతిలక॥ కంజేషుహేతుశశిక కల్పలతన్ నంతున్
గంజాతనూత్న కలికాయుత కంజపాణిన్
గంజాననన్ గనకకంజగృహాంతరస్థన్
గంజేక్షణన్ ధవళకంజ దృగుత్పలాక్షిన్.

మ॥ అలకాంచన్మృగనాభికా తిలకయున్, వ్యాలోలవక్రాలకా
వలియున్, శ్రీకరకేతకీ కుసుమ శోభాహాసి మందస్మితో
జ్జ్వల దాస్యాబ్జయుఁ, గుంకుమాంకమకరీ భాస్వత్కపోలాంచల
స్థలియున్ బద్ధజుఁగన్న తల్లియును నౌ తన్వంగికిన్ మ్రొక్కెదన్.

మ॥ గతిశింజన్మణి నూపురాంఘ్రియు, మనోజ్ఞస్వర్ణదోర్మంజరీ
నుతదోర్వల్లియు, నాసికాంచచ్చల న్మౌక్తికఫలశ్రీ విరా
జితమందస్మితనిమ్నగండయుగయున్, జేటీభవన్నిర్ఝరీ
కృతిసత్ప్రేమవచస్సుధారసయునౌ శ్రీదేవి ధ్యానించెదన్.

శ్లో॥ ధ్యాయామి కామపి సుపర్వసతీమతల్లీం
శైలీపఫుల్ల సుకుమార శరీర వల్లీం
మల్లీ ప్రసూనకలితాక్రిత కేశవల్లీం
హల్లీసలాస్యరసికా మమరాంగనాభిః. 12

శ్లో॥ ధ్యాయామి మన్మథ ధనుర్వలయాప్త చిల్లీ
వల్లీవిలాస వితతీకృతి విశ్వవల్లీం
మల్లీలతాంతకృత కందుక కేళిలోలాం
వల్లీతనూభి రజజంగమ హేమవల్లీం. 13

శ్లో॥ ధ్యాయామి నారద పురోగ తపస్విసేవ్యాం
నారాయణీం నతజనత్పరిహారిణీం తాం
చింతామణిం స్తుతజనాభీష్టస్య ప్రదానే
కాంతామణిం భువనభర్తు రహం పురాణీం. 14

శ్లో॥ యాముష్మరం ప్రశమనం ఘనకల్పనాయా
స్వం చింతయంతి మునయస్సహసాత్రయామి
శ్రీకారహస్త్యరసాసిసు హాసినీం శ్రీ
సౌదామినీం స్వజన దివ్యపయస్వినీం తామ్. 15

శ్లో॥ ధ్యాయామి కామపి ఖిలం పరమేశ్వరస్య
సంకల్పతో నిఖిలదా మఖిలం సిసృక్షోః
సర్వత్ర గామపి సభాగ్యజనైకలభ్యాం
లక్ష్యేతరాం విధిశతైరపి దుర్వపాకైః. 16

శ్లో॥ నిద్రాపటేన స్వగణాం సతతాం నిగూఢాం
కించిజ్జగత్ప్రతిథయా ప్రతిభాసమానాం
పర్యంకణాస్ఫుర దకృత్రిమచారుగాత్రీం
అంతస్ఫురత్ స్త్రియ మహర్నిశ మాశ్రయామః 17

చ. దిరిసెనపూలకుం బ్రతివిధింపఁగఁ జాలు శరీరవల్లితోఁ
సురగని మల్లెపూసరుల శోభిలు నుంజెడచుట్టతోఁ బురం
దర పురసుందరీ రచిత నాట్యవిశేష సమీహితాత్తయై
హరుసముగొల్పు వేల్పుజవరాలి నొకర్తుక నాశ్రయించెదన్. 12

చ. భువనజిగీషుపై స్మరుని పుష్పధనుర్వలయంబు మాడ్కిఁగ
న్గవ నలరించు భ్రూవిలసనమ్ముల విశ్వలతేన్ వెలార్చుచున్
యువతులతోడి కుంద కుసుమోజ్జ్వల కందుక కేళిలోలయై
చవులు కడుంబొనర్చు నొకజంగమ హేమలతేన్ నుతించెదన్. 13

ఉ. శ్రీయుత నారదాది ముని బృందశరణ్యయుఁ బుణ్యభక్తసం
స్థాయువిచింతితార్థ దివిషన్మణియున్, వికచారుణాబ్జ ప
ర్యాయమనోజ్ఞపాణియుఁ బురాణియునౌ జగదీశురాణి, నా
రాయణి లోకశోకపరిహారిణి, మాకుఁ బ్రసన్నయయ్యెడున్. 14

ఉ. ఏరమణిన్ మునుల్ భవములేర్చెడు నున్ననిగాఁ దలంతురో
ధీరనికామనిర్వపణ దివ్యపయస్వినియున్, దటిల్లతా
కార, సువాసినీకులశిఖాభరణమ్ము, సిరిన్ స్మరింతు శ్రీ
కార సువర్ణహర్మ్యతలకల్పిత మంగళ దీపికాకృతిన్. 15

చ. భువనములన్ సృజింపఁ దలపోయు ననంతునకున్ సమస్తవ
స్తువు లొడఁగూర్చు చెల్లెడల శోభిలుచున్ సుకృతైకలభ్యయై
భవములు నూటికైనను నభాగ్యులకున్ బొడసూపరాక కాం
తివెలయు నొక్క చొక్కపుఖనిన్ వినుతింతు నభీష్టసిద్ధికిన్. 16

మ. కన, నిద్రాపటయుక్తిచే జనులకున్ గన్పట్టఁగా రాక, చ
క్కన నొక్కింత జగత్ప్రతీతిని గనంగానొప్పి, తుర్యస్థలీ
కనదత్యంత మనోహరాంగలతయై కాంతిల్లు నంతఃపురాం
గన నొక్కర్తుక నాశ్రయింతు; మదఘౌఘంబెల్ల నింకింపఁగాన్ 17

శ్లో॥ ధ్యాయామి కాంచిదమరీం కరపల్లవేన
చిన్ముద్రితాం చిదచిదేకరస స్వరూపం
పద్మాసనే శ్రితజనాన్ ప్రతిబోధయంతీం
స్థిత్వార్థ నిద్రిత మనోహర పక్ష్మలాక్షీం. 18

శ్లో॥ ధ్యాయామికామపి ధృగుత్పల కాంతి పుంజైః
నాసామణీం విదధతీం హరినీలనీలాం
బంధత్రయాభ్యసన కేళివిజృంభమాణ
కుంభస్తనాగ్రయుగళీ దళితోరుహారాం. 19

శ్లో॥ నిస్తంద్రమానముని మానస సార సాంత
ర్వీథీ వికస్వర మనోహర నాసనా యా
ప్రాణేశ్వరీ భగవతోనుచరీ వరీవ
ర్త్యేనాంచకోరనయనాంశరణం వ్రజామి. 20

శ్లో॥ మాయావతో భగవతో జగదూర్ణనాభేః
యాసాక్షిణీ విజయతే త్రిపరా పురాణీ
సర్వేశితు స్సకలలోక కుటుంబినీంతాం
ఆద్యాం హ్యాదిప్రియతమా మనుసందధామి. 21

శ్లో॥ ధ్యాయామికాంచిదపి చిన్మయతత్త్వవల్లీం
వైరాగ్యపల్లవరసజ్ఞ సుధీపికాళీం
ఆనందపుష్పరసలాలస యోగిభృంగాం
మోక్షాభిధానఫల నందితసుజ్ఞకీరాం. 22

శ్లో॥ దోగ్ధ్ర్యస్వాహం స్వజడధాతు చకోరకేభ్యో
యాచిత్సుధాం వికచచిన్మయచంద్రరేఖా
ధ్యాయామితాం సుమనసామనిశం సమూహై
రాస్వాద్యమానతనుమ ప్యతనుస్వరూపాం. 23

మ॥ శతపత్త్రంబుల సంజనాఁగనుల నీక్షన్లీలనంబొప్ప, సం
శ్రితపద్మాసనయై కరస్థల లసచ్చిన్ముద్ర చే, భక్త సం
హతికంహశ్శమనమ్ముగాఁ జిదచిదైక్యాకార విజ్ఞానముల్
ప్రతిబోధించు సురాంగనాతిలకమోర్తం జేర్తు హృత్పీఠికన్ 18

శా॥ శ్రీసంపూర్ణ దృగుత్పల ప్రబలరోచిఃపుంజ సంవ్యాప్తిచే
నాసామౌక్తిక మింద్రనీలమణిగా నల్లొంద, బంధత్రయా
భ్యాసోజ్జృంభ దురోరుహాగ్రయుగళీ ప్రక్షిప్తహారాళియై
యేసీమంతినిగాంతి మాపు మది నాయింతిం బ్రతిష్ఠించెదన్. 19

చ॥ ఎవతెయతంద్రమాన మునిహృజ్జలజాంతర వీధికామిళత్
ప్రవిమలవాసనాకృతి, పరాత్పరుఁడుఁ బరమేశుఁడైన కే
శవునకు నేలతాంగి సహచారిణియున్ హృదయేశియాఁ బయో
ర్ణవతనయన్ జకోరనయనన్ శరణంచు సమాశ్రయించెదన్. 20

ఉ॥ మాయనుగూడికొన్న పరమాత్మునకున్ జగదూర్ణనాభికిన్
జాయయు నిర్భరప్రియయు సాక్షిణియున్ దరశాక్షియెర్త? యా
మ్నాయశిఖావిహార చరణద్వితయన్, త్రిపురన్, బురాణి, నా
రాయణి, నాశ్రయింతు నిఖిలాద్య సమస్త జగత్కుటుంబినిన్. 21

శా॥ వైరాగ్యాహ్వయ పల్లవైకరసిక ప్రాజ్ఞౌఘ పైకమ్ము; ని
ష్పారానంద వినూత్నపుష్పరస చంచద్యోగి భృంగంబునై
యారూఢామృత సత్ఫలప్రముదితోద్యద్ధీరకీరాళితో
నారా! చిన్మయతత్త్వవల్లి యొకఁ డీప్యమ్మయ్యె మాకియ్యెడన్ 22

ఉ॥ దియవెలయన్ స్వకీయజడధాతు చకోరములన్ సుఖించి య
న్యాయముగాఁ జిత్సుధన్ బిదుకు; నన్నహమున్ సుమనః ప్రతాన పీ
తయు, నతనుస్వరూపయగు దాని; సచేతన చంద్రరేఖ, నెం
తయు మది సంస్మరింతు శుభదాత్రి; నిరంతర విస్ఫుటాకృతిన్. 23

శ్లో॥ సంవిన్మయైః ప్రథమత స్తు సముద్ధరంతీం
సంపన్మయై రపి పునః పరిపాలయంతీం
బ్రహ్మాండకాండ మఖిలం స్వకటాక్షకాండైః
కాంచిన్మరాళగమనాం మనసా శ్రయామి. 24

శ్లో॥ యా ముస్మనీచరమభాగ విరాజమాన
బిందూపరిస్థ పరతత్త్వ మితీరయంతి
శ్రీసుందరీ హృదిహాటే స్సుఖ శాయినీసా
సందర్శనార్థ మిదమిచ్ఛతు వందనం మే. 25

శ్లో॥ సందర్శయాశు సకలేశ్వరి! సుందరాంగం
మందస్మితం మదన పౌరుష మూలహేతుం
మాంగల్యకంద మరుణం కృపణాన్ పునానం
కారుణ్యత స్తరుణతానిధి మంబుజాస్యం. 26

శ్లో॥ మాతా భవత్యనుగతా నియతా మమైకా
హైయ్యంగవీన హృదయా హృదయా కిమర్థం
పీత స్త్వదేకశరణస్య కి మస్యజంతోః
దుష్కర్మ ఘర్మ నికరేణ భవత్కృపాబ్ధిః. 27

శ్లో॥ దృష్ట్వాప్యకించన మముం పదయోః పతంతం
జ్ఞాత్వాప్యనన్యగ ముదాసిత పత్యసీత్థమ్
నాథాసతీ నదయ సేయది తావకోసా
నశ్యే దమాతృశిశువ ద్విలపన్ నృకీటః. 28

శ్లో॥ శ్రాంతాసికిం? స్వపిషికిం? పరచింతితాసి?
ఛన్నాసికిం? కలివశాద్భువనం జహాసి?
ఉచ్చైస్స్వరై రసకృదార్త జనేన హూతా
వ్యాకర్ణ్య నాభయవచః ప్రదదాసి మాతః. 29

ఉ॥ తొలుత దమోనిమగ్నమగు తోయజజాండము చిన్నయమ్ములై
వెలయు కటాక్షకాండముల విశ్రుతబుద్ధి సముద్ధరించి యా
వల సరమమ్ములై తగునపాంగ మరీచుల బ్రోచుచేర్త? య
య్యాళికచ; హంసగామిని; మనోజ్ఞమునన్ విహరించు గావుతన్. 24

చ॥ వరమును లున్ననీచరమ భాగమునన్ గనుపట్టు బిందువున్
బొరసిన తత్త్వరూపమని తొయ్యలి నెవ్వతె సంస్మరింతురో
హరిహృదయైకశాయిని; రమాంగన; వందనమిద్దియాత్మసం
పర శుభరూపదర్శన విధమ్మునకంచు దలంచు గావుతన్. 25

మ॥ కనదంభోజ నిభాస్యమై, యరుణమై, కందర్ప దర్పైక వ
ర్ధనమై, మంగళమూలకందమయి, యర్ధస్మేరమై, నవ్య యౌ
వనసంపత్తియు లోకపావన సురూపస్ఫూర్తియున్ మూర్తి గై
కొని నట్లుండు త్వదంగవల్లికను మాకున్ జూపు సర్వేశ్వరీ!. 26

ఉ॥ తల్లివియయ్యు నుద్భవశతమ్ములనుండి, నవోద్ధృతమ్ముతో
నుల్లసమాడు హృత్సరణి యొప్పియు, నియ్యెడ నిర్దయాత్మ వౌ
టెల్ల విచిత్ర; మారయ త్వదేకగతిన్ దగునాదుపాప ఘ
ర్మోల్లసనమ్ము తావక కృపోదధి ద్రావగ గబోలు భార్గవీ! 27

చ. అనితరభక్తియుక్తుడు, ననన్యగుడున్, భవదంఘ్రిపద్మపూ
జనరతుడైన యీజడునిచాయ దయన్ బ్రకటింపవైతివేన్
జననికి దూరమౌ శిశువుచందమునన్ గిరమీన్నకీటకం
బనుపమ దుష్టకష్టముల కాస్పదమై చెడునమ్మ! భార్గవీ! 28

చ॥ వినివినుగత్తైనో? మనసు వేఱెడనుండెనొ? నిద్రయౌనొ? వం
చన యొనరించెదో? కలివశమ్మున నిజ్జగమున్ త్యజించితో
యనుచు దలంతు; గానియెడ నార్తునిచే బలుమారు హతాత్ననై
విని యభయప్రదాన మొనవింపమికిన్ గతమేమి? భార్గవీ!. 29

శ్లో॥ చక్రేశతాం నహి వృణోమి ధనేశతాంవా
యాచే నమేరు మమరేశ్వర రాజ్యలక్ష్మీం
దేహ్యంబ! దర్శన మభీష్ట్వపాంగ సంగాత్
కింను ప్రియం తవజనస్య నవేత్సికింవా? 30

శ్లో॥ శ్రీమత్యహో శ్రితజనం సముపేక్షసేకిం?
ఖిన్నేషు దేవి! సదయాఃఖలు సత్త్వశీలాః
సత్త్వం త్వదీయమితి సాధుజన ప్రవాదం
పాతుం త్వమిచ్ఛసి నుహోతు ముదాన్యమాతః 31

శ్లో॥ త్వదీయం యద్యస్తి ప్రకటితదయం మేరుశిఖరే
భవద్భక్తాఘౌఘత్రుటనపటుపాండిత్యఘటితం
హృషీకేశస్యాపి ప్రభవిత మహో మోహమ్నుషిభిః
విభావ్యంరూపం నప్రకటయసి కిం తన్మనుపురః. 32

ఇతి ధ్యానకుసుమమ్.

ఉ॥ ఇమ్మన మేరువున్; దివిషదీశ్వరు రాజ్యరమావిభూతియున్
దెమ్మన; విశ్వధాత్ర్యధిపతిత్వ సమున్నతియేన్ ధనేశ్వర
త్వమ్మదియేని నిన్నడుగ; దర్శనమిమ్ము; భవత్కటాక్షసం
గమ్మునకన్న త్వజ్జనుని కన్యము కాంక్ష్యము లేదు; భార్గవీ!. 30

చ. కొలిచెడి వారిఁ జేవిడువఁగూడునె? సత్త్వగుణ ప్రపూర్ణులై
యలరెడి వారలెందు విపదన్వితులందుఁ గృపాళువుల్ గదా!
యిలపయి సాత్త్వికప్రకృతి వీవను సాధుజన ప్రవాదమున్
నిలుపుకొనంగఁ గోరిక జనించిన నన్ గృపఁజూడు భార్గవీ!. 31

ఉ. ఆశ్రితకిల్బిషౌఘ దళనాధికమై, ఋషిభావ్యమై, హృషీ
కేశునికేని మోహమెనయింపుచు, మేరుమహీధ్రరాట్శిఖా
భ్యాశమునందు నీకొకశుభాకృతి యుండుట నిక్కమేని, యే
లా? శరణార్థికట్టెదుట నయ్యది చూపవు నేఁడు భార్గవీ!. 32

ఇది ధ్యానకుసుమము.

శ్లో॥ శనైర్భాషా శ్రేణీ మిషమధుర పీయూషపృషతా
వళి ప్రోద్యత్పంకేరుహ పరిమళామోదిత దిశా
కనత్కూజత్కాంచీ కరగత విపంచీరవరసం
కిరంతీ కీరం ప్రత్యరుణ తను రేషావతరతి. 12

శ్లో॥ విపంచీమేకేనామృతకలశ మన్యేన వికచం
పరేణాబ్జం క్రీడాశుక మపరహస్తేన ముఖరం
దధానా దాక్షిణ్యాదృత కృపణభూదేవనికరా
మరాళీ సంచారా వితరతి పరాం నిర్వృతిమసౌ 13

శ్లో॥ సకోకా కాశ్యేషా స్మరజనక శృంగార సరసీ
తరంగ వ్యాసంగాత్ క్షుభితపులినా హంసగమనా
చకాస్తీం దూచ్ఛేదచ్ఛవిహసిత నీలోత్పలవనీ
సకీరవ్యాహారా పరిమిళిత శైవాలవలయా 14

శ్లో॥ హసంతీయం రత్నాకర మథనకాలే సుమనసాం
పరిత్రాణార్థం శ్రీహరికృత జగన్మోహనతనుం
హరంతీ సంతాపం హ్యాదిపరిహరంతీ మదగతీః
కరేణూనాం కాచి త్కుసుమిత లతేవాభిసరతి. 15

ఇతి, ఆవిర్భావకుసుమమ్.

చ॥ కరగత వల్లకీ రవసుఖంబు శుకంబునకింపుఁ బెంపఁగా,
సురుచిరకాంచికానినదశోభితయై,.వచనాపదేశభా
స్వర మధురాధరామృతరసమ్మున దిక్కుల నబ్జగంధముల్
వఱపుచు నీవధూటి కనుపట్టు శుభారుణ గాత్త్రయష్టియై. 12

మ॥ వికచాబ్జం బొకచే, విపంచియొకచేఁ, బీయూషకుంభంబు వే
ఱొకచేఁ, జిల్కమఱొక్కచేఁ దనరఁగా నుర్వీసుపర్వావనా
ధికదాక్షిణ్య రసమ్ముతో; సితపత్త్రింగేరు యానమ్ముతో
నకలంకాకృతి యీజగజ్జనని పూర్ణానందమున్ గొల్చెడిన్. 13

మ॥ సరసీజాక్షుని కేళికాసరసి యీచంద్రాస్య; కాఁపున్నచో
హరిణాంకద్యుతి ఫుల్లనీలకుముదం, బానీలశైవాలమున్,
వరటాయానము, వీచికాక్షుభిత దీవ్యత్ సైకతస్థానముల్,
సరఘాంగంబు, సకీరవాఙ్నికర మీచందంబు కన్పట్టునే? 14

చ॥ వనధిమథించుచో, విబుధవత్సలతన్ హరిగొన్న విశ్వమో
హన కుహనాకృతిన్ దెగడు నందముతోఁ, గరిణీగణావహే
లనగమనమ్ముతో, మదికలంతఁ దొలంచుచు నీపురంధ్రి పూ
చిన నునుఁదీఁగె చందమునఁ జేరఁగ వచ్చెడి నద్భుతమ్ముఁగాన్. 15

ఇది, యావిర్భావకుసుమము.

వర్ణనాకుసుమమ్

నకల్పంతేహంసాః పదగతి పరిజ్ఞానవిషయే
ముఖశ్రీలేశజ్ఞా నచ కమలజన్మ ప్రభృతయః
నవేత్తిత్వన్మధ్యం హరిరపి సుధాబ్ధి ప్రియసుతే!
మనస్త్వత్సుఖ్యాత్తం మమనయతి వాచంస్తుతిపథం 1

శ్లో॥ త్వదీయం సౌందర్యం మదనజననీ నామవిదితం
ప్రసిద్ధం చౌదార్యం సురభిసురవల్లీ సహభువా
మహత్త్వం వాత్సల్యం భువనజననీ నామకథితే
తథాప్యంబ! శ్లాఘా సుతవచన సాఫల్య సరణిః. 2

శ్లో॥ సురాణాం స్వారాజ్యం కవిజనవచోరాజ్యమభయం
ప్రభూణాం సామ్రాజ్యం ప్రసవధనుషః ప్రాజ్యవిజయం
క్షణాద్యన్మాతేzసౌనళిననయన శ్లాఘ్యమహిమా
కటాక్షః కల్యాణం వితరతుజగన్మాత రమితం. 3

శ్లో॥ సరోజం సంఫుల్లం నవకువలయే గంధఫలికా
ప్రవాళౌకుందాళీ సురుచిరమధూకద్రుకళికే
అళిచ్ఛన్నా గుచ్ఛా పురుషకుసుమం పుష్పధనుష
శ్శిరీషశ్రీశ్చాహుస్తవవపురిదం పుష్పితవనం. 4

శ్లో॥ కచేచేత్ కౌటిల్యం కవితిలక పర్యంకమలగే
కుచేచేత్ కాఠిన్యం మధుమథన భావ్యం భవతిహి
తయోర్వ్యంనా కంవాయదిపహాసి భావం స్వహృదయే
గతిః కావాస్మాకం తవచరణమూలం శ్రితవతాం 5

వర్ణనాకుసుమము

ప్రదగతి గోచరింపదు లవమ్మును హంసలకున్; ముఖైకసం
పదకమలోద్భవ ప్రభృతి భావము దాఁటెదు; దుర్లభంబు మ
ధ్యదశఁగనుంగొనన్ హరికినైన; నినున్ నుతియింప నేర్తునే?
మది యయినన్ రసజ్ఞ నుతిమార్గముఁ జేర బలాత్కరించెదున్. 1

చ. విరివిలుకాని తల్లివను పేరనె చక్కఁదనంబు వ్యక్తమా;
సురభిసురాగమమ్ములకు సోదరివంటనె వ్యక్తమీఁగియున్,
గరుణయు సుప్రసిద్ధము జగత్త్రయ మాతృభిధానయుక్తి; యీ
శ్వరి! యిటులౌట నీస్తవము భక్తిచసృఫలత్వ వాంఛమై. 2

ఉ. ప్రాజ్యజయమ్ము మన్మథశరమ్ములకున్, గవికోటికిన్ వచో
రాజ్యము, స్వర్గరాజ్యము సురప్రకరమ్మున, కద్వితీయసా
మ్రాజ్యము తొండ్లకున్, దృఢతరమ్ముగ నెయ్యవిగూర్చు నబ్జదృక్
పూజ్యమహత్త్వముల్ మనుచుముజ్జగముల్ త్వదపాంగ పాతముల్. 3

ఉ॥ మొల్లలు నల్లకల్వలును బొన్నయు సంపెఁగయున్ శిరీషమున్
పల్లవముల్ మధూకముకుళమ్ములు తేఁటులతోడి వల్లరుల్
ఫుల్లసరోరుహమ్మును నపూర్వగుణాఢ్య ములివ్వహో! భవత్
సల్లలితాంగవల్లికను జాటుమనోజుని పువ్వుతోఁటగాన్. 4

తే॥ కురుల కౌటిల్యమేని విజ్ఞులకు మెప్పు
చనులఁ గాఠిన్యమేని కేశవునికింపు
గాక త్వత్స్వాంత మేతదాక్రాంతమైన
దేవి! మాముబోంట్ల కిఁక వేఱు దిక్కుగలదె? 5

శ్లో॥ అరణ్యానీవాసాత్ క్వచిదపి నసంస్కార విరహాత్
తధానీచావాసా దుపమితిసహా శ్చామరవరాః
కవీనాందారిద్ర్యం కధమపిహరే త్త్వత్క చభరః
తులాయానోహార్యం స్వసదృశ పదార్థాఘటనతః 6

శ్లో॥ తిమోష్వాద్వం తప్త్వాకతితః తపనీమంత దళయోః
పదంచక్రేహంసద్వయ చకితమాసాదితగుహం
ఇతి ప్రోచుఃక్వేదం ప్రకృతి జడదమత్యంత మలినం
కచానాంక్వశ్రేణిః జనని! సుమనో గమ్యసరణిః. 7

శ్లో॥ తమోరూపి ద్రవ్యంఘటవదితినైల్యా దనుమితో
నవాZలోకేదృశ్యం సతికిమితి తర్కంసముదితం
సహార్థాసంహర్తుం ద్యుతిజితశరచ్చంద్రవదనే!
తమస్సోమంధత్సేకచభరమిషేణాశుశిరసి. 8

శ్లో॥ ఇదంమన్యే హైమంకచభర తమిస్రేణ విజితం
శిశోస్సాంధ్యస్యేం దోర్వపురితిశిరః కైతకదళం
కచామోదస్వాదిభ్రమరశిశులీలాం భజతితే
నిటాలేకస్తూరీతిలక కళికేయం సుఘటితా. 9

శ్లో। ప్రసన్నశ్రీసాత్రం విజితశతపత్రం సుకవిభిః
కృతస్తోత్రం మిత్రం శ్రితజనతమోగ్లాన్యపగమే
తవస్మేరం వక్త్రం హరిరచిత లీలామకరికా
వపుః పత్రం జైత్రం కుసుమధనురస్త్రం విజయతే. 10

శ్లో॥ హరేర్లీలాదర్శం కుమతిజనదుర్దర్శమనిశం
విమర్శస్థైః దృశ్యం విమలదరహాస్యం కమలగే
నిజభ్రూసంజ్ఞాభి ర్నియమిత సమస్తత్రిభువనం
శ్రుతీనామాస్థానం తవముఖమఘం నఃక్షపయతు. 11

చ॥ అడవుల గ్రుస్సి, సంస్కరణ మన్నదిలే, కతినీచసంగతిన్
బొడవను చామరమ్ము లెట్టుపోలు భవ త్కబరీభరమ్ముతోఁ
బడఁతిరో! త్వత్కచాభమగు వస్తువులేమిఁ గవుల్ దరిద్రులై
యెడ నుపమార్థితన్, ధవసమృద్ధి భవత్కృప నాఢ్యులయ్యెనున్. 6

మ. తిమిరద్వంద్వము హంసయుగ్మకృతభీతిన్ బా గుహంజేరి సం
యమనిష్ఠంగని నీదుసేస కిరుచాయన్ నిల్చెఁ గేశాపదే
శముచే సం ప్రదివట్టికల్లః సుమనస్సంప్రాప్యమై నీదు శ్రీ
క్షము చెప్పొందు నసన్నలీమసతమో వ్రాతమ్ము సర్వేశ్వరీ! 7

ఉ. ఎందును నీలతానుమితిమిద్ది ఘటంబటులొక్క ద్రవ్యమం
చుం దుదిఁదేజమున్ బొరయుచోఁ బొడకట్టదుగానఁ గాదటం
చుం; దులకించువాదములఁజొప్పఁగ నెంచిగదా? వహింపవె దా
స్యేందుని మీఁదఁ జీఁకటుల నెయ్యెడలన్ గబరీమిషంబునన్ 8

మ॥ కిన, నీశీర్షమునందుఁ జెందుటయు జీఁకట్లోర్చి బంధింప ని
ల్చిన సాంద్ర్యైందవపోతమట్లు కనక శ్రీ క్లేతికీపత్రమాఁ
దవరున్ గస్తురిమొగ్గబొ ట్టలిక గంధస్వాది రోలంబ డిం
భ నిరూఢిన్ భవదీయఫాలమున, సర్వశ్లాఘ్యమై భార్గవీ! 9

చ॥ జితశతపత్రమై, సుకవి సేవితమై, స్మితకందళీ సమ
న్వితమయి, భక్తజాడ్యవ్రాతి హేళలమై, జలజాతనేత్ర చి
త్రితమకరీకలాపమయి శ్రీకరమై యతి సుప్రసన్నమై
యతనుని మోహనాస్త్రమన నంబ! త్వదాస్య ముపాస్యమయ్యెడున్. 10

చ॥ హరికి విలాసదర్పణ, మనార్యులకున్ గనరాని సీమ, ధీ
వరులకు దృశ్యమెయ్యెడలఁ, బ్రాణుడికోటికి నాటపట్టు, వి
స్ఫురితదరస్మితాలయము, భ్రూచలనైక కృతత్రిలోకసం
భరణము త్వన్ముఖాంబుజము మాదురితమ్ము లడంచుఁగావుతన్ 11

శ్లో॥ స్ఫురన్ముక్తాసారం శ్రితకుసుమహారం శిరసి స
ద్వచశ్శ్రీమాధుర్యామృత రసవిధానం స్మితధనం
బుధానందాధానం తవవదన మంబ! ద్యుతిఘనం
హరేర్భావాలానం స్మరరతివిమానం విజయతే. 12

శ్లో॥ యదాకించిత్కించి ద్వదనరుచిలేశాన్ హరతి తే
సరోజానాం బృందం మిహిరకరమార్గా త్తదనుతాన్
తదాతాటంకాత్మా ఽ ర్పయతి ఖలురాజా ప్రతిహరన్
స్థితానాం సన్మార్గే చరితమితిరాజ్ఞాం ప్రకటయన్. 13

శ్లో॥ ప్రసిద్ధం ఖల్వబ్జద్వయమిద ముదన్వత్ప్రియసుతే!
తవోగ్రస్తప్రస్తాంశుకమితి కనిష్ఠం భువి దివి
సురజ్యేష్ఠశ్రేష్ఠ ప్రభృతిభి రుపాస్యం హ్యాతతమః
త్వదాస్యం త్వాశాస్యం కథముపమితి శ్రీవిధమిదం, 14

శ్లో॥ సుధాధామాత్మానం తవసురభివక్త్రేణ శుచినా
సమీకర్తుం స్వస్మిన్ మృగమదవిలేపం విరచయన్
కళంకీసంజాతః; ఖలుబత జడాత్మా కృతిమతాం
సుదృగ్భిస్సాధర్మ్యే కలః మపచారాయ మహతే. 15

శ్లో॥ స్మరస్యైతన్నార్యా అపి విమల లీలాముకురయోః
ద్వయీమాహుః కేచి త్స్మరరథరథాంగద్వయమితి
తయోర్వ్యక్తి క్రీడామకరశిశుయుగ్మం లిపిమయం
రహస్స్వాధద్వంద్వం సుతను! తవ గండస్థల యుగం. 16

శ్లో॥ శుకీనాంవైఖర్య శ్శ్రుతి మధురిమాభ్యాసరసికాః
శ్రయంతో నైరర్థ్యా చ్ఛిశువయసి లీనా వచసి తే
తతో ముక్తాఖ్యాతిః ద్విజకరక బీజావళిరభూత్
ప్రవాళశ్రీచ్ఛన్నం స్ఫురదధరబింబం తదుదయే. 17

మ॥ కృతహర్షమ్ము బుధాళికిన్, మృదువచశ్శ్రీమాధురీధుర్య, మ
ప్రతిమావద్యుతిశోచిరుద్గమము; శీర్షభ్రాజి పుష్పప్రగ
న్వితి; మజ్జాత్మ హృదేక మోహనము; దేవీ! త్వన్ముఖాంభోజ మా
రతికందర్పులదౌ విమానమనఁగా రాజిల్లు నత్యంతమున్. 12

ఉ॥ ఇనకిరణైక మార్గమున నెయ్యెడఁ బెమ్ములు నీ ముఖంపు ని
గ్గు నపహరించుఁగొంత, మణికుండల రూపకుఁడయ్యెడన్ బలం
బున ద్విజరాజుదానిఁగొని మున్నెటులట్టిడు, సత్ప్రథైక వ
ర్తి నృపచరిత్రమిట్లని ధరిత్రికి బోధనసేయునో యనన్. 13

తే॥ పొనరుఁగా కబ్జయుగళమ్ము భువిని దివిని
వది తమోగ్రస్తము కనిష్ఠ మంబుజాక్షి!
వానితో నెట్టు లుపమింపవచ్చు మాకు
హృతతమమ్ము త్వదాస్య మార్యేడితమ్ము. 14

ఉ॥ సురభిళమై శుచిత్వమున శోభిలు నీవదనమ్ముతో సుధా
కరుఁడు సదృక్త్వమున్ బొఁగయుకాంక్ష మృగీమద చర్చితాంగుఁడై
యరయఁగళంకియయ్యెను; జడాత్మకులయ్యు సుహృత్సదృక్త్వ సా
దరమతులైనవారి చరితమ్ములకున్ ఫలమిట్టిదేకదా. 15

మ॥ రతికందర్పుల కేళిదర్పణములో, ప్రత్యగ్రతత్సౌందనా
ద్భుతచక్రమ్ములొ, యంచుఁ గొందఱు దలంతుర్నీకపోలమ్ములన్
ప్రతిబోధించెదునైన వారలర హాఃప్రాసాదయుగ్మమ్ముగా
సతి! క్రీడామకరీ శిశుద్వయము విస్పష్టమ్ముగా నచ్చోటన్. 16

మ॥ పలుకుందియ్యఁ బసంబు నేర్చికొనఁగా వాంఛన్ శుకీవైఖరుల్
లలినీవాక్కుల లీనమయ్యె నఁట బాల్యంబందు, దానన్ భయం
బొలయన్ దాడిమబీజపఙ్క్తి నిభవా యుష్మద్రదశ్రేణి ము
క్తలసాంపూనెఁ; బ్రవాళకాంతి నడరెన్ గాఢోష్ఠబింబంబులన్. 17

శ్లో॥ విభాతి త్వద్వీటీ ముఖకమలపేటీ పరిమళా
ప్రసర్పత్కర్పూర క్రముక మధుగంధాంచితమదా
లవంగైలామోదా జడిమదళనోద్యోగ నిపుణా
సముక్తాచూర్ణేషా సురవినుత సౌరభ్యమహిమా. 18

శ్లో॥ హరిద్రాక్షాస్వాద్య ప్రజయుచతి మాన్యాధరసుధో
ల్లసద్వంశీగాన శ్చరతి. భువి వీటీ జయతుసా
కవోష్ణాకస్తూర్యాస్మితలవసుధా లేశశిశిరా
ధరశ్రీసంపద్భాక్ భృశమధురశోణా తవముఖే. 19

శ్లో॥ అహోమాతర్మాత ర్మమవితర. వీటీరసలవం
వదంత్యేవం బ్రహ్మ స్మరహరిముఖా స్త్వత్పరిసరే
యమాస్వాద్య స్వాప్నే ష్యతి మధురసారస్వతరసా
కవేర్వాణీ వక్తుం ప్రభవతికథం త్వన్మధురతాం. 20

శ్లో॥ విధాతా. కల్హారో ద్రిషమిలితహారిద్రరజసా
వపుఃకృత్వా కృత్స్నం వ్యధితతవదంతచ్ఛదతలం
సుధాలేశం నోచే ద్దధుశివసమృద్ధిః కథమహో
భ్రమంత్యస్మిన్ కేచిత్ స్మితమితిహిమాంశుచ్ఛవిరితి 21

శ్లో॥ కవీంద్రైరాశాస్యాం తవ జననీ! ఘ్రాణాంరతిపతేః
ధనుర్దండం చండం మృదుకుసుమ కాండై ర్విజయదం
వద త్యగ్రాల్లంబిస్ఫుటరుచిరముక్తా ఫలయుతా
ప్యరత్నప్రేంఖాణాం తిలకుసుమబుద్ధిః ప్రభవతి. 22

శ్లో॥ మణిగ్రావ్ణా సావంత్యశ్చిరవిరహపాండు స్త్వదధరం
ముహుర్ద్యాతాయాసై రనుసరతి గంతుం రదమణేః
యునక్త్యాభి ర్ద్విరాదరదదరహాస స్స్నపది తం
విశుద్ధ స్ఫుర్ద్వానాం నచిరయతి ఖేదం శమయితుం. 23

ఉ॥ ముత్తెపుసున్నమున్ క్రముకముల్ మృదునాగలతా పలాశముల్
మెత్తని కప్పురంపుఁబొడి మేలు లవంగము లేలలున్ సుసం
పత్తిఁ జెలంగఁ, ప్వవ్వపనపద్మసుగంధసమేతమై, శుభా
యత్తత నొప్పు నీదువిడియమ్ము జగజ్జడిమంబుఁ ద్రోపుతన్. 18

చ॥ నెరవునఁ జక్రి యేదిగొని వ్రేతలకున్ మురువైన వేణునా
సరుచిఁ జెలంగెనో, స్మితసుధారుచిర మ్మధర ప్రసక్తిచే
నరుణము మాధురీగుణవహమ్మును గస్తురిచేఁ గవోష్ణమై
పరఁగెడు నీవిడెమ్ము రసవత్కృతి నైపుణి మాకుఁ గూర్చుతన్. 19

ఉ॥ ఆనినరీతి స్వప్నమదియైనను జాలుఁ గవీంద్రవాణి యొ
ద్దాన సుధాసమానమగు; దర్పక ధాత్రి పురందరాదు లె
ద్దానికినై పెనంగెదరు తల్లిరో! యిప్పుది నాకునాకటం
చానన పీటికారస మనంతఫలమ్ము త్వదీయ మోముతన్. 20

చ॥ నలినభవుండు రక్తనళినంపు రసమ్ము నిశారజమ్ముతోఁ
గలిపియొనర్చి నీతనువు కమ్మని మోవితుదిన్ సుధాలవం
బెలమి ఘటించెఁ; గానియెడ నెట్లుట శోణిమపర్వెడున్ గవీ
శులది హిమాంశుకాంతి యనుచున్ స్మితమంచు భ్రమింత్రు భార్గవీ! 21

తే॥ కొనఁదొలంకాడు ముత్తెమ్ము జనని! నీదు
నాసికను దెల్పు స్మరుని బాణాసనముగ
నైన నది యరత్న ప్రేత్తు లైనవారి
కొనరఁ దిలపుష్పమన్న యూహనుఘటించు. 22

ఉ॥ ప్రమదరో! వి ప్రయోగభరపాండువు తావకనాసికాగ్రవం
శ్యమణి, గమాగమమ్ములను సారెకు దంతమణీప్రయుక్తిఁ జే
యుమని త్వదోష్ఠమున్ దరియుచుండఁ ద్రుటిన్ దరహాస మాయభీ
ష్టమొనరిచెన్ విశుద్ధులు వెసన్ విమలాత్ములకోర్కెఁ దీర్పరే?. 23

శ్లో॥ నటన్నాసాపార్శ్వే మణిమయ శలాకాగ్రఘటితం
స్ఫుటం సవ్యే ముక్తాఫల మివ మనర్ఘ్యం తవరమే
హరిం మత్స్యాకారం ఘటయితుమటన్ మారశబరః
కణాగ్రం కింధత్తే మతి మితి విధత్తేమమపునః. 24

శ్లో॥ శుక స్స్వర్ణాకార స్తవనసిలసన్ కంధరకల
స్వనాభ్యానీ కంఠాభరణగత వైమూర్యమణిషు
దినాంతః శ్రీభ్రాంత్యా చకితచకిత స్సన్నతశిరాః
ప్రవేష్టుం నాసాగ్రేచకటిలముఖం పశ్యతి కిము. 25

శ్లో॥ అనాకీర్ణః కశ్చి న్నినిశతి మకన్దక్రతిధరః
కిమస్తోకం నాశాయామణి మధురసింహాసన కలయన్
[illegible] భక్ష్యం కిముతధురిభక్ష్యం ఫలమితి
ప్రరోచన్ సందేహాకులితహృదయో [illegible] ద్రుచిగుణాన్. 26

శ్లో॥ ప్రతింయాతామాతః కువలయవశం హర్తుమచిరాత్
భవద్ఘ్రాణస్త్రీః పశ్చాత్ శ్రుతిఘటితవర్ణక్షతిరితి
విధత్తే సౌహార్దం సదయచకితా తేన భువనే
ప్రసూనాయు శ్రీత్రంస్యాత్ శ్రుతిశిఖరమార్గం శ్రితవతాం. 27

శ్లో॥ రవే రంశుస్పర్శా న్నలినమపి చేందీవరయుగం
పరిమ్లానిం యాయా దితి సకృపయాచాత్మపపరం
త్వయానీతం నోచే త్తిమిసహచరత్వం కిముగ్నశో
స్వభావ స్స్వభ్యస్తోఽనుపతతి జన్మాంతరమపి. 28

శ్లో॥ సదా శ్రీసాన్నిధ్యం సమభిలష దిందీవరవరం
తపస్య ద్గంగాయాస్తటభువి జలాధారమచిరాత్
కరాభ్యా ముద్ధృత్యే శ్రవసివహసి స్వేక్షణసమం
నను శ్రీసంస్థానే యదిహిసదయాకిం నదిశసి. 29

తే. మణిశలాకాగ్ర ఘటితమై మహిళ! నీదు
నాసకొననొప్పు ముత్తెమ్ము నళినబాణ
శబరుఁ డలమత్స్యమూర్తిఁ గేశవునిఁబట్ట
నుంచినకణాగ్రమట్లుగా నూహ్యమయ్యె. 24

చ॥ గళమధురస్వనాభ్యసన కౌతుకివై యటఁగంఠహారసం
కలితవిహారజ ద్యుతులఁగాంచి బిడాలదృగీహఁ జేసి బె
గ్గిలి తలవంచి వంశసుషిఁ గేరెడు నీనునునాస దూరఁ జా
పులునిగిడించుకీరమనఁ బుత్తడి చిల్కత్వదీయ మొప్పెడున్. 25

చ॥ ఇదిఫల మిద్దిబీజ మిటనెయ్యది నేఁ జవిగొంటకర్హ మొ
ప్పిదముగనంచు నీయధరబింబము ముంగరముత్తెమున్ బదిం
బదిఁగనుఁగొంచు సంశయనిమగ్నత నున్నశుకంబుపోలెఁ జూ
డ్కిఁదనుపు జాతరూపమయ కీరము నీదగునాసచెంగటన్. 26

చ. శతదళమున్ హరింప శ్రుతిచక్కటికిన్ జని యట్లొనర్చుచో
శ్రుతిగతవర్ణవిప్లవము చొప్పడునంచుఁ దదంబుజంబుతో
హితత వహించె నీదు కనుదృష్టి దయాచకిత స్వభావమై
శ్రుతిశిఖరాధ్వగాముల కనూయువులున్ జెలుఁగొందురే కదా! 27

చ॥ వెలుఁగుల తేనికాఁక దురపిల్లెడు కల్వలజంటనొండు స
త్తిలిఁ గనుదోయిగాఁగ నొనరించితివౌర! కృపార్ద్రదృష్టిచేన్.
నెలఁతరో! యత్తొగల్ విడువనేరవు నేటికిఁ దొంటిపుట్టువం
దలవడి వెంటవచ్చిన మహాగుణమున్ దిమిసాహచర్యమున్. 28

శా॥ శ్రీసాన్నిధ్యసదాప్తికై సురనదీసీమన్ జలాహారివై
దోసంబేదఁ దపంబుసల్పుతొగఁ దోడ్తోడన్ శ్రవోభూషగా
వాసిందాల్చితివౌర! నీకరుణకున్ బాత్రంబులౌ వారికిన్
శ్రీసంస్థానసుఖంబు చెల్వలరుటల్ చిత్రంబె? సర్వేశ్వరీ. 29

శ్లో॥ కుముద్వత్యాః పుష్పం కువలయసమాక్రాంతి కుతుకం
భవత్యా స్సంపశ్య న్నయనతిమిరాజం శ్రుతిలసత్
ముఖే దూర్వాంకూరం వహతి రిపుభావో బలవతా
సదాలంబే సత్య స్త్వహహ! పరితాపం జనయతి. 30

శ్లో॥ సకృ త్త్వద్ధృక్పాతో జనని! యదికస్మిన్నపిభవేత్
తదానీమేవాస్మిన్ కువలయ సమాక్రాంతి కుశలే
సతీత్థం సందేహః కిమితి కలశాంభోధితనయే!
కవీనాం త్వన్నేత్రం కువలయముతాక్రామతినవా 31

శ్లో॥ యదారాధ్య శ్రీమాన్ హరిపదమనన్యాశ్రితతయా
ముఖచ్ఛాయామిచ్ఛన్ ఉడుపతి రయాసీత్తరళతాం
తదా ముక్తాకారా భవదురసి తారాస్సతరళాః
సతీనాంసాన్నిధ్యం నజహతిహి సాధ్వ్యః క్షణమపి. 32

శ్లో॥ రతేర్భర్తుః క్రీడాకుసుమ వనవాటీ తవతమా
చిరంసూ త్తస్యాధ్యే కృతపటకుటీరా నివసతః
ఉపాంతే ముక్తాభిర్విరచిత గుళుచ్ఛం కుచనిభం
ఘటీయుగ్మం హైమం శిఖరఘటితం తౌకథయతి. 33

శ్లో॥ సమత్వం వాంఛంతీ మిథకలధరాట్కుంభయుగళీం
స్తనద్వంద్వే నాంభః పతిలలితేకన్యే! మదవతీం
స్ఫుణిమ్యాతాం దృష్ట్వాసుతను! తవనేత్రాకృతిధరా
చకోరీ త్వద్వక్త్రే తు స్థిరచయతి పాదానుసరణం. 34

శ్లో॥ నవీనాభ్యాంకృత్వా నళినముకుళాభ్యాం తవకుచౌ
వికాసాళంకార్త శ్శశికల మాదాయమదనః
స్థితంచక్రే చక్రస్తని! తదుపరిష్టా త్తవదృశో
ర్యుగం సాక్ష్యేతస్మిన్ కువలయకృతం శ్రీనిబిడితం. 35

మ॥ శ్రవణోత్తంస కుముద్వతీసుఖము యుష్మన్నేత్రవైసారిణ
ప్రవరుల్ జారుతరద్యుతిన్ గువలయాక్రాంతిం బ్రవర్తిల్లువా
నివిలోకించి వహించెనోటఁ గసవుల్; బృద్ధిన్ మహాద్వైరమెం
తవిశేషాశ్రయమున్నవారికిని సంతాపంబుఁ జేయుంజుమీ. 30

తే॥ నీదుకడకంటిచూపు చెందినయతండె
కువలయాక్రాంతి కుశలుఁడై భువిఁ జరింపఁ
గన్నుఁగవనీది కువలయాక్రాంతి కుశల
మవునో? కాదో? యనెడు శంకయర్హ మగునె?. 31

మ॥ అలి నీయాస్యపుఁ జాయకై హరిపదాలంబంబు గావించి చు
క్కల తోఁడెప్డు కృతార్థుఁడై తరళతన్ గన్పట్టునో నీయుర
స్థ్సలి: ముక్తాకృతులౌచుఁ జుక్కలపుడే తత్సన్నిధిన్ జేరు; నా
ఘుల నీడాపటున కోర్వలేరుగద సాధ్వుల్ జన్మజన్మములన్. 32

మ॥ రతికంపర్పల కేళిపుష్పవని నీరమ్యాంగక; మ్మందు ము
ద్రతివారల్ విహరింపఁగాఁ బటకుటీరమ్ముల్ వినిర్మించినా
రతిచిత్రమ్ముగఁ; గాకయున్నఁ బయి నేలా నిల్పు వక్షోరుహ
ద్వితయవ్యాజసువర్ణకుంభములు ముత్తెంపున్ సరుల్ గ్రాలఁగాన్. 33

తే॥ సముదకరికుంభముల్ ఘనత్ స్తనసమత్వ
మాసచేసి సృణిన్యూత మ్మగుటఁ గాంచి
తావకవిలోచనాకృతిధర చకోరి
యనుసరించుఁ ద్వద్భ్రు తృపాదాంతికమ్ము. 34

చ॥ లలితములైన పద్మముకుళమ్ములఁ ద్వాత్కుచముల్ ఘటించి పూ
విలుతుఁడు చేసె నీస్మితము వెన్నెటఁ దద్ధసనైకశంక చే
నలికులవేణి! దానికిని సాక్ష్యము చెప్పు మనోహరమ్ము లు
త్పలకృతముల్ ప్రభానిబిడితమ్ములు నీనిడుసోఁగ నేత్రముల్. 35

శ్లో॥ మృణాళే త్వద్బాహూ కరయుగమిదం కోకనదయో
ర్యుగం నో చేదేవం కిమితి నివసే త్కీరవిహగః
సుధాపూర్ణస్థాలీం వహసి వద తస్మై శుక వయే
సుధామస్మై దాతుం కవిజనని! యద్వాఽశుకవయే?. 36

శ్లో॥ త్వదుక్తే స్త్వన్నస్యా స్తదను తవ వేణ్యా వదనతో
హరిర్యాతో భీత స్తరుగిరిధరావ్యోమబిలగః
తథాప్యేకో మధ్యః సుతను! సుకవీనాం హరిపద
ప్రసక్తిం ధత్తే యత్ర త్వ మపదనుదం విస్మయపదం. 37

శ్లో॥ బలా త్త్వత్ప్రోమాలిం కుసుమశరరాజధ్వజయుతి
ప్రశాలం త్వేవం చే త్కమితి నివసే దంకశకటీ
నసీత్వాం మన్యే త్రిభువనవశత్వా వహామిమాం
నగ ప్రాంత్యే రాహూం తరళవణివర్త్తుం ప్రచలితం. 38

శ్లో॥ అపాంగత్వా దంతస్ఫురితకరి కరస్థక్షీయుగః
తులాయామారోధుం సురసరితి పీతామృతఝురః
స్తరం త్వత్కాంతిస్యం విధికృతమహో! పాండురవపు
ర్ధృవాంతం ఘ్రాత్వా త్రైస్సహ నిజమదేనాతునధసి. 39

శ్లో॥ చిరంసేరాహంసా హరియువతి! హంసా స్తవపదం
శ్రయంతే స్వర్ధున్యాం కలితశుచిభావా ప్రతిభవం
గతా వర్ణోత్కర్షం పదయుగజుషా హంసకమిషాత్
గతిం కాంనోనూతే స్వపదపరిచర్యా భువిసతాం. 40

శ్లో॥ సమద్ధివైశ్యణీదృ క్కుటిలకబరీ ప్రస్త కుసుమ
ప్రవచ్ఛీధుస్వాది భ్రమరతతి కోలాహలవహః
ధునోత్యాకేమం న స్తవచరణ మంజీరకమణి
స్వనానాం సందోహః పరికలిత మాంగల్యనివహః. 41

తే॥ బాహులు బిసమ్ము; లెఱ్ఱకల్వలు కరములు
నీకుఁగాకున్న నిటుఁ జిల్కనిల్వనేల?
తాల్తుఁగేలసుధాస్థాళి; తదమృతమ్ము
నా శుకవికిత్తొ? యిత్తొ యి య్యాశుకవికి. 36

చ॥ కరము త్వదుక్తికిన్ జడకుఁ గానుకు మోమునకున్ విభీతుఁడై
తరు ధరణీ ధరాభ్రబిల తత్పరతన్ హరిడాఁగనేగెనా
నిరవగు విస్మయమ్ము వెలయింపదె? నీదగు కానుమాత్ర సుం
దరి! కవికోటికిన్ హరిపదస్మృతి నిప్పటికిన్ ఘటించునాన్. 37

చ॥ స్మరవిజయధ్వజమ్ముగఁ బ్రశంస యొనర్తురు నీదు రోమరా
జి, రసికు, లద్దియట్లయినఁ జిహ్నము సాత్మ్యములేకయుండునే?
తరుణి! వినీలమై వలిపదమ్మునున్కని దాని మన్నతిన్
వరళిమణిన్ సుధాంశువని దగ్గఱు రాహువుగాఁ దలంచెదన్. 38

చ॥ అమృతపు టోగిరంపుఁగరిహస్తము నీతొడపోల్కికై ప్రయ
త్నముపడి జాహ్నవీసలిలధారల లోపలఁ గొన్నదై నిస
ర్గము నియతమ్మునైన జరత్వ మవార్యమునా కొస్మరించి దై
న్యము మెయివెల్లనై విడిచె నచ్చలమున్—జలమున్ నభస్స్థలిన్. 39

శా॥ నిర్ణిక్తస్థితి స్వర్ణదీనదవుగా నీస్మేతతోఁ ద్వత్పదో
దీర్ణప్రేమను హంసముల్ దపమునార్తిన్ సల్పి క్రొంబుట్టుకన్
వర్ణోత్కర్షముఁగాంచి హంసకములై భాసిల్లె నీయంఘ్రులన్
వర్ణింపంగ భవత్పదాశ్రితుల కబ్రంబొక్కొ తాదృక్స్థితుల్. 40

చ॥ వినత వియచ్చరీ చికురవేశ గళత్కుసుమాళీ ప్రస
త్తనుమకరంద బిందు సముదాయ విలోల మదద్విరేఫ ని
స్వన ముఖరీకృతమ్ములు శుభప్రదముల్ నిరసించుఁగాత క్ర
న్నన భవదంఘ్రిహంసక ఝుణంఝుణనిక్వణముల్ విపద్దశల్. 41

ఇది వరనాకుసుమము.

పూ జా కు సు మ మ్

మనో మేళామందా, తవచరణ భక్తి ర్ఘనరసః
తతస్స్నిక్త్వా శ్లేఖావళి ఘుసృణరేణూంశ్చ నవతీం
సుమత్యాలేఖిన్యా హృదయకమలే విస్తృతదళే
లిఖిత్వా ధ్యాయేయం తనులలితలేఖాకృతిమతీం. 1

శ్లో॥ పదేలగ్నంపాద్యం కరకిసలయోర్ఘ్యం మమమనో
ముఖే తే పానీయం శిరసి తవ పంచామృతమయం
కటాక్షాటీ పాటీరమపి కుచయుగ్మే త్వదురసి
స్ఫురన్ముక్తాసారం పరిచరతి భూషాపరికరైః. 2

శ్లో॥ మహారాజ్ఞి! శ్రీమన్మణి నికర నిర్యత్ ఘృణిగణ
ప్రసార ప్రధ్వస్తాఖిలభువనసంస్థాంధతమసం
స్వయంభు ప్రత్యుప్తం ప్రణత జన సంప్రార్థితఫల
ప్రదే! గృహ్ణీష్వైత చ్ఛిరసిఘటితం రత్నమకుటం. 3

శ్లో॥ సకస్తూరీ లాక్షా జ్వలనశిఖ సిందూరరజనీ
సితాభ్ర శ్రీగంధాంజనకరకికా దర్పరచనీ
సతాంబూలీపాత్రీ సిచయ మణి కూర్పాసవసనైః
సహేయం శ్రీచ్ఛాయా మణితిలకపేటీ తవముదే. 4

శ్లో॥ ముఖంమా పశ్యశ్చా పశ్యై ర్నయనయుగమిందీవరదళైః
అతస్యా భ్రూభాగం నిటలమపి సంఫుల్లకమలైః
సువర్ణైః త్వన్నాసాం దశనవసనం కింశుకసుమైః
కపోలౌమాధూకై శ్శ్రుతిదిశమపి శ్రీతరుదళైః. 5

పూజా కుసుమము

మ॥ మనఃపాత్రం జిప్పిలు సమంచిత భక్తిమరందమందుం గ
ల్పనలను గక్త రేణుపటలమ్మును ముంచి, మనీషయన్ సుఖే
లనపుం గలమ్ముతో, స్ఫుటదళమ్ముగు మత్ హృదయాబ్జమందు నీ
తనులలితస్వరూపము విదగ్ధత వ్రాసి భజింతు భార్గవీ. 1

మ॥ పదయుగ్మమ్మునం బాద్యమై, శిరమునన్ బంచామృతాకారమై
హృదిముక్తావళియై, కటిన్ వసనమై, శ్రీగంధమై చన్గవన్
వదనాంభోజమునన్ గరద్వయమునన్ బానీయమై యర్ఘ్యమై
యిదె మచ్చిత్తమభీష్టముల్ సలుపునీకన్నేని చందమ్ములన్. 2

తే॥ మణినికరనిర్యదమలాంశు గణనిరస్త
భువన సంస్థాంధతమ్మస మ్మపూర్వతరము
బ్రహ్మనిర్మిత మీదివ్య రత్నమకుట
మంబ! నీకు శిరశ్శ్లాఘ్య మగును గాత. 3

మ॥ ఘనసారాంజన గంధసార రజనీ కస్తూరికా రక్తచం
దనమందార సమేతమున్, గరకికాదర్శ్యకతాంబూలభా
జనసంపన్నము, రత్నకంచుక సువస్త్రశ్రేణితో నిచ్చెదన్
జననీ! యీతిలకంపుం బేటి భవదిష్టస్ఫూర్తికిం గావుతన్. 4

సీ॥ పదసమ్ము మొల్లలన్; బెడవి కింశుకముల, నిటలమ్ముసంఫుల్ల నీరజములం
జెవులు శ్రీదళముల; శిరమూర్ధ్నిం గటిపూలం బాణులు పన్నీటి ప్రసవములను
జనులుపూంగుత్తుల, సంపెంగలను నాస, గండమ్ములు మధూకకలికములను
బొక్కిలి పున్నాగములం, గనుల్ కల్హారల, నూరులుసప్తచ్ఛదోద్భవముల 5

శ్లో॥ శిరస్తే తాపింఛైః స్ఫురతు! సుమగుచ్ఛైః కుచయుగం
సమేరూత్థైర్నాభిం స్థలనలిన బృందైః శివకరౌ
పదేరక్తాశోకై ర్వ్యపగమదశైః రూరుయుగళం
శిరీషైః స్సర్వాంగం చిరమపచినోమ్యంబ! సన్మృతైః. 6

శ్లో॥ దుఃఖౌఘద్రుమబీజఫేమలినతాం ధూపం గృహాణాంబికే!
తేజ స్స్వీకురు తైజసం మమమనో నైవేద్యమంగీకురు
ఆనందాబ్ధి భవస్య చిన్మయతనో రిందోః కలామండలీం
త్రైగుణ్యం వదనాంబుజే తవశివే! తాంబూలమంగీకురు. 7

శ్లో॥ ఇహాదర్శే ప్రీత్యాతే ముఖమభిముఖీకర్తు ముచితం
విధు చ్ఛత్రాకార శ్శ్రుతిచ ఫనద్వక్త్ర చకితః
కృతం చిత్తేనాపి శ్రితపరిసరం చామరయుగం
విహస్తం ధమ్మిల్లా ద్ధృతమపి కరేపల్గతి ముహుః. 8

శ్లో॥ నిమేషాదున్మీల ద్రుచిరబహువేషాం, విదుషి! వా
స్తనీషాశైలూషీం లసదభినయాం లాస్యకుశలాం
రసాలంకారాఢ్యై స్స్వహృదయ సమాహ్లాదనపరాం
పదాగ్రే నృత్యంతీం స్నపయ తవవీక్షామృతరసైః. 9

శ్లో॥ అముం చేటీవర్గం సుతను! సుమనస్సర్గవిభవం
గృహాణ త్రైలోక్యభ్రమణనిపుణం ఫీంద్రియగణం
సుఖీసేవాసాధుం జడమపిచ కర్మేంద్రియగణం
త్వదాజ్ఞాకారిత్వే కృతికుశల మంగీకురు రమే. 10

శ్లో॥ అసౌమార్ద్వీ ద్రాక్షాజనిత మిగ మిక్షూద్భవమిదం
సుధాఖార్జూరీయం మధురమధుహింతాలజ మిదం
మనోనోచే దత్రా మృతభరిత భృంగారుకలశీ
పురా మోహిన్యాః కరకమలగా స్తే కలయతాం. 11

తే॥ పాదయుగ్మముఁ బాటల పంజాళములఁ
దివిరి సకలాంగకమ్ములు దిరిశనములఁ
బరమ సాదృశ్యధర్మపావనములగుట
సావధానమ్ముగా సమర్చన మొనర్తు. 6

మ॥ ఘనదుఃఖద్రుమ బీజ ధీమలినతన్ గైకొమ్ము ధూపమ్ముగాన్;
గనుదీపమ్ముగ మన్మనఃకళిక; నానందాబ్ధి సంజాతచి
త్తనుశీతాంశు కళల్ నివేదనముగాఁ దర్కింపు; త్రైగుణ్యమున్
గొనుతాంబూలముగాఁగఁ ద్వన్ముఖమునన్ గూర్తున్; త్రిలోకేశ్వరీ. 7

చ॥ కరుణను ద్వన్ముఖం బభిముఖంబొనరింపుము నానబూనునీ
వరముకురమ్మునన్; గుముదబాంధవుఁడున్ భవదాస్యభీతుఁడై
పరిసరమందు ఛత్రమన వ్రాలె; నిఁకన్ గబరీభయమ్మునన్
గరధృతమయ్యెఁ జామరయుగమ్ము మనఃకృతమల్లలాడెడున్. 8

చ॥ ప్రతినిమిషోన్మిషత్ బహుళభాసురవేషయు, లాస్యవైఖరీ
చతురయు, మంగళాభినయశాలినియున్, రసభూషణాదినం
దితబుధయున్, భవత్పగసదేశమునన్ నటియించుదాని మ
స్మతియనునాటకత్తెఁ గరుణన్ దిలకింపఁ గదమ్మ భార్గవీ. 9

మ॥ సుమనస్సర్గవిభూతియున్ ద్రిభువనాస్తోక ప్రచారప్రభా
వము శోభిల్లెడు నాదుధీంద్రియములన్ భావింపు చేటీవితా
నముగా, సాధుసమర్పణమ్మును ద్వదాజ్ఞాకార్యముల్ దీర్ప సు
క్షమముం జేసి జడమ్ము దీనిఁ గొను మత్కర్మేంద్రియవ్రాతమున్. 10

మ॥ ఇది ద్రాక్షాజనితమ్ము; మాధ్వియిది; యాహింతాలజంబిద్ది; యి
య్యది ఖర్జూరజ; మిద్దియిక్షురస; మేదైనం గ్రహింపంగనా
మదికొక్కండు రుచింపదేనిఁ గొను ప్రేమన్ మున్ను శ్రీమోహినీ
ముదితాహస్తగమై తనర్చిన సుధాపూర్ణైక భృంగారువున్. 11

శ్లో॥ రత్నాకరప్రియసుతే! బహవశ్చ సంతి
వాహాస్తు తత్ర రుచితా ఐసతే గృహీతాః
హంసః ప్రసన్న నళినీవన ఖేలనోత్కః
కృత్వా మనోపి వశగః ప్రసభం జవేన. 12

శ్లో॥ ఆస్తే సుధాబ్ధిభవనాన్ని రాజహంసాన్యం
యస్సంచరన్ స్వజనపద్మని లీలయైనం
వస్తుం త్వదీయసవిధే బహుశోచితత్వాత్
దత్తంవిహారి ముకరీకురు లోకమాతః. 13

శ్లో॥ స్వయం శ్రీదేవి త్వం పతిరఖిలభర్తా జనయితా
నిధానం రత్నానాం భగవతి! కిమర్ప్యం ప్రణిధిః
మనస్తే మన్యేహం హ్యాతమిన విలోలాక్షి! హరిణా
మదీయం విన్యస్తం హృదయమిదమంగీకురుతతః. 14

శ్లో॥ నజానేవేదాంతాన్న చ నిగమ తంత్రాణి పరమే
నకావ్యానాం నవ్యా నిభృతరసభావ్యాశ్చ భణితీః
మయావాచాలత్వం కృతమితి యదేతత్తు శివే
ప్రసాదీభూతో యా వదనగతవీట్యాః పరిమళః. 15

శ్లో॥ అసౌబాలః కశ్చిన్నమ చరణ సంవేశితశిరా
మదైవాయం దీనః స్వతత మవనీయోస్తి తనయః
నవిస్మర్తవ్యోసావితి సదయభావ స్తవహృది.
ప్రసన్నే కర్తవ్యః ప్రతిపద మపీతుం మమస్మృతిః. 16

ఇతి పూజాకుసుమమ్.

శా॥ ఆయావేళలఁ దత్తదర్థమయి సంఖ్యాతీత వాహమ్ములన్
నీయారోహణచెల్లె ము; న్నయినవానిన్ మెచ్చకిప్పట్టునన్
స్వాయత్తప్రథమనీవిహార కలనేచ్ఛన్ హృద్వశీకారరం
హోయోగాప్తి సుధాసముద్రభవనమ్మున్ వీడియాత్మీయసం. 12

శా॥ స్థాయంబందు స్వరాజధాని నతిమాత్రశ్రీవిడంబింప లీ
లాయానమ్మొనరించు హంసమును హేలన్ నేసమర్పించెదన్
భూయస్సర్వదశాదిశావిహరణ ప్రౌఢి ప్రియం భావుకం
బీయర్వమ్ము పరిగ్రహింపఁదగుఁ దల్లీ! రాజరాజేశ్వరీ. 13

ఉ॥ పుట్టినయిల్లు రత్నములప్రోక; విభుండు జగత్త్రయైక స
మ్రా; ట్టీకఁదానొలక్ష్మియె; సమర్పణమెయ్యది సేయువాఁడనో
యట్టిటునీమనమ్ము హృతమైనటులున్నది శౌరిచేత నీ
పట్టునఁ, గాన మద్హృదయపద్మమునిత్తు నిదే గ్రహింపుమా. 14

శా॥ శ్రుత్యంతమ్ములు వేదశాస్త్రములు సంశోధింప; మాద్యద్రస
ప్రత్యగ్రమ్ములు నవ్యకావ్యములు నారన్ బాడ; వాచాలతా
కృత్యంబియ్యది; సైఁపఁగావలయుఁదల్లీ! త్వత్ప్రసాదాకృతి
స్తుత్యర్హానన వీటి గంధ లవ మీస్తోత్రమ్ము సర్వేశ్వరీ. 15

మ॥ చరణానమ్రశిరస్కుఁడీజడుఁ డవిస్తర్తవ్యుఁ డశ్రాంతసం
భరణీయుండని నెమ్మదిన్ సదయభావమ్మూని సన్నోమఁగాఁ
గరముల్ మోడ్చి కరమ్మువేఁడెదను శోకమ్ముల్ నివారించి మేల్
దరముల్ జేయుమిదే మదీప్సితముతల్లీ! భక్తచింతామణీ. 16

ఇది పూజాకుసుమము.

స్తుతిస్సద్భిస్సేయం భువి భవతు మాన్యా భగవతీ
పదాంభోజప్రోద్యన్మధురసఝు రాంతర్వ్యహతయా
ఘుటీ మృత్స్నాకారా జఠరవిలుఠన్నిర్ఝరధునీ
సతాంమూర్ధ్నాzరాధ్యా భవతు భవతాపప్రశమనీ. 17

శ్లో॥ శ్రీదేవతాస్తుతిమిమాం శ్రితభక్తిభావా
గాయంతి యే ప్రతిపదార్థరసజ్ఞశీలాః
విందంతిహి ప్రతిపదం పరదేవతాయాః
సందర్శనం సకలపుణ్యనిదర్శనం తే. 18

శ్లో॥ కశ్చిచ్చిన్మయ హంసః
పరమః 'పరిపూర్ణ' 'నాథ' పక్షయుగః

జయతి నిరాలంబమార్గసంచారీ. 19

ఇతి శ్రీలక్ష్మీశృంగారకుసుమమంజరీస్తుతిః.

లందును శ్లాఘ్యమౌతఁగృతి యియ్యది శ్రీచరణారవింద ని
ష్యంద మరందధారగల దౌటను; యుక్తమ యివ్విధంబు; పౌ
రందర నిమ్నగాంబు జఠరమ్మగు మ్నాయపాత్రయుక్ సుధీ
బృందశిరస్థ్సమై వెలయదే? భవతాపహృతి ప్రవీణమై. 17

తే॥ ప్రతిపదార్థ రసజ్ఞశీలతయు భక్తి
పనర నెవ్వార లీస్తోత్రమునుబఠింత్రు
చేకులు సతమ్మువారికి లోకమాతృ
దర్శనమ్ము పురైక నిదర్శనమ్ము. 18

క॥ 'పరిపూర్ణ' 'నాథ' పక్షము
పరమము 'నానంద' మధ్య వర్తనమునునై
ధరనొక చిన్మయహంసము
నిరాశ్రయపథ ప్రచారనిష్ఠ వెలయుక్

ఇది, శ్రీలక్ష్మీశృంగారకుసుమమంజరిస్తుతి

మ॥ ఇది దుర్భాన్వయరత్న; వేంకటశివార్యైట్పౌత్ర; కామాంబికా
హృదధీట్సాంబబుధేంద్రపుత్ర; కవితాశ్రీపాత్ర; కౌండిన్య గో
త్ర; దితామిత్రసుధీవిధేయమత; సుబ్రహ్మణ్యనామాఖ్యదు
క్త్యుదితం బాంధ్రవచోరమాస్తవము చేయుకా విద్వదాహ్లాదముకా. 20